

H O T Ă R Î R E

cu privire la aprobarea Ghidului privind relația dintre sistemul judecătoresc
din Republica Moldova și mass-media

26 iulie 2016
nr. 520/22

mun. Chișinău

Examinînd chestiunea cu privire la aprobarea Ghidului privind relația dintre sistemul judecătoresc din Republica Moldova și mass-media, audiind informația domnului Victor Micu, Consiliul Superior al Magistraturii

C O N S T A T Ă :

Consiliul Superior al Magistraturii în cooperare cu reprezentanți ai mass-media și Proiectului ATRECO – ”Sporirea eficienței responsabilității și a transparenței instanțelor judecătorești din Moldova”, a elaborat un Ghid de bune practici destinat magistraților și altor specialiști în comunicare, care activează în calitate de purtători de cuvînt în cadrul instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Ghidul privind relația dintre sistemul judecătoresc din Republica Moldova și mass-media, a fost elaborat în scopul asigurării unei comunicări publice predictibile, coerente și unitare care să faciliteze accesul publicului, prin intermediul presei, la informațiile de interes public.

Astfel, acesta prevede modalitățile în care sistemul judiciar poate asigura transparența în comunicarea publică, în condițiile respectării normelor procedurale fără afectarea drepturilor persoanelor implicate în proces. De asemenea, acesta reglementează și unele aspecte practice.

Prin introducerea în practică a Ghidului nominalizat, se urmărește realizarea eficientă a relației de comunicare între sistemul judecătoresc și mass-media, ca instrument care favorizează transparența, cunoașterea și înțelegerea de către public a activității magistraților.

Totodată, Ghidul nominalizat urmărește adoptarea unor măsuri de natură care să contribuie la uniformizarea modului de comunicare a informațiilor de interes public de către instituțiile din sistemul judiciar, în funcție de anumite criterii cu privire la procedurile judiciare (corecta informare a opiniei publice, buna desfășurare a procesului, prezumția de nevinovăție, conservarea probelor, evitarea presiunii suplimentare în derularea procedurilor).

Consiliul remarcă că, la elaborarea prezentului Ghid au fost luate în considerație dispozițiile din legislația națională care reglementează domeniul informațiilor de interes public, dreptul la respectarea vieții private și de familie, imparțialitatea actului de justiție și prezumția de nevinovăție, precum și principiile

care se desprind din instrumentele juridice internaționale și naționale, cu privire la apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Ghidul nominalizat, conform competențelor prevăzute de art.4 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii a fost prezentat pentru aprobare în ședința Plenului Consiliului.

Astfel, în urma examinării Ghidului privind relația dintre sistemul judecătoresc din Republica Moldova și mass-media și în scopul eficientizării relațiilor de colaborare și comunicare dintre sistemul judecătoresc din Republica Moldova și mass-media, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii consideră necesar a aproba Ghidul sus-nominalizat.

Astfel, în baza celor menționate, Consiliul Superior al Magistraturii conform prevederilor art. 4, 17 și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

H O T Ă R Ă Ș T E:

1.Se aprobă Ghidul privind relația dintre sistemul judecătoresc din Republica Moldova și mass-media, conform anexei parte integrantă a prezentei hotărâri.

2.Prezenta hotărâre se remite pentru informare tuturor instanțelor judecătorești și se publică pe pagina web a Consiliului Superior a Magistraturii.

**Președintele ședinței Plenului
Consiliului Superior al Magistraturii**

Victor MICU

GHID PRIVIND RELAȚIA DINTRE SISTEMUL JUDECĂTORESC DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI MASS-MEDIA

SCOP

Scopul acestui ghid îl constituie asigurarea unei comunicări publice predictibile, coerente și unitare care să faciliteze accesul publicului, prin intermediul presei, la informațiile de interes public.

OBIECTIVE

Instanțele judecătorești trebuie să permită reprezentanților mass-media să își îndeplinească rolul de informare a opiniei publice. Acestor instituții le revine, totodată, obligația ca, în cadrul activităților prin care se realizează comunicarea cu mass-media asupra problemelor de interes public din activitatea instanțelor judecătorești, să supravegheze ca să nu fie încălcate alte drepturi recunoscute de legislația internă și internațională (protecția vieții private și de familie, prezumția de nevinovăție, imparțialitatea actului de justiție etc.) ș.a.

Ghidul are în vedere indicarea modalităților în care sistemul judiciar poate asigura transparența în comunicarea publică, în condițiile respectării normelor procedurale și fără afectarea drepturilor persoanelor implicate în proces. De asemenea, acesta reglementează și unele aspecte practice.

Ghidul urmărește, totodată, adoptarea unor măsuri de natură care să contribuie la uniformizarea modului de comunicare a informațiilor de interes public de către instituțiile din sistemul judiciar, în funcție de anumite criterii cu privire la procedurile judiciare (corecta informare a opiniei publice, buna desfășurare a procesului, prezumția de nevinovăție, conservarea probelor, evitarea presiunii suplimentare în derularea procedurilor etc.) ș.a.

La realizarea prezentului **Ghid** au fost luate în considerație dispozițiile din legislația națională care reglementează domeniul informațiilor de interes public, dreptul la respectarea vieții private și de familie, imparțialitatea actului de justiție și prezumția de nevinovăție, precum și principiile care se desprind din instrumentele juridice internaționale și naționale, cu privire la apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE. STRUCTURILE DE COMUNICARE¹ ȘI PURTĂTORUL DE CUVÂNT

Secțiunea 1. Dispoziții comune pentru Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești

Art. 1 – La nivelul Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor de judecată, structura de comunicare funcționează în subordinea directă a Președintelui CSM și a șefului Secretariatului.

Art. 2 – Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești, numesc câte un purtător de cuvânt și câte un înlocuitor al acestuia, din rândul judecătorilor sau un specialist în comunicare. Purtătorul de cuvânt este, de regulă șeful serviciului protocol, relații cu publicul și mass-media, precum și Președintele instituției pe care o reprezintă.

Art. 3 – Purtătorul de cuvânt sau înlocuitorul acestuia este cel care furnizează date și informații de interes public către mass-media. Nu este permis judecătorilor, personalului auxiliar de specialitate și personalului conex al instanțelor judecătorești, să furnizeze informații privind cauzele deduse judecării, aceste persoane având obligația să îndrume solicitanții către structura de comunicare.

Art. 4 – Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, precum și președinții instanțelor judecătorești, pot face declarații de presă, prin care să fie exprimată poziția oficială a instituției pe care o reprezintă.

Art. 5 - (1) Persoanele din cadrul structurilor de comunicare trebuie să fie disponibile în timpul orelor de program. În situații excepționale, purtătorilor de cuvânt li se pot solicita informații și în afara orelor de program.

(2) Datele de contact oficiale (nume/prenume, telefon, fax, e-mail) ale purtătorilor de cuvânt și ale serviciului de comunicare de la toate instanțele de judecată și de la Consiliul Superior al Magistraturii sunt publicate pe paginile de internet ale instanțelor de judecată. O listă centralizată a acestor informații este afișată și pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii.

Art. 6 - (1) Serviciul de comunicare/purtătorul de cuvânt beneficiază de sprijinul eficient al tuturor direcțiilor și serviciilor instituției pentru realizarea activităților specifice.

(2) În cazurile ce presupun o poziție sau o reacție instituțională la o situație excepțională, purtătorul de cuvânt/înlocuitorul acestuia va solicita dispoziții/ordine exprese din partea conducătorului instituției, care vor fi urmate întocmai.

(3) În cazul în care sunt solicitate informații referitor la însăși activitatea desfășurată de către purtătorul de cuvânt în calitatea sa de magistrat sau informații referitor la un dosar aflat în instrumentarea sa, comunicarea acestor date se va realiza de către conducătorul instanței sau de către o altă persoană desemnată de acesta. Constituie excepție de la această regulă comunicarea termenelor de judecată.

Secțiunea 2 – Atribuții generale ale serviciului de comunicare și ale purtătorului de cuvânt

Art. 7 – Serviciile de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și al instanțelor judecătorești, întocmesc zilnic revista presei și o comunică săptămînal membrilor CSM/judecătorilor instanțelor judecătorești, prin intermediul structurilor de comunicare de la nivelul acestora. Vor fi înglobate, prioritar articole de presă și înregistrări/transcrieri audiovizuale privind activitatea sistemului judecătoresc, mediatizarea dosarelor de rezonanță,

modul de gestionare și documentare a acestora, referitor la calitatea activității actului de justiție și a magistraților.

Art. 8 – În situația în care, în mass-media, sunt identificate articole referitor la activitatea unor magistrați, precum și la modul în care aceștia au investigat sau gestionat soluționarea unui caz, Serviciile de comunicare/purtătorul de cuvânt informează președintele instanței respective. În situația în care sunt identificate aspecte ce țin de competența Consiliului Superior al Magistraturii se va informa și Serviciul de comunicare/purtătorul de cuvânt din cadrul CSM.

Art. 9 - (1) Serviciul de comunicare gestionează activitatea de acreditare a reprezentanților mass-media la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii și al instanțelor judecătorești.

(2) Acreditarea reprezentanților mass-media se realizează în baza unei solicitări scrise, telefonice sau verbale, cu precizarea numelui și prenumelui persoanei și a instituției de presă pentru care se solicită acreditarea. Dacă este pentru prima dată când se adresează cu o solicitare de acest tip, atunci se comunică și datele de contact ale acesteia, precum și transmiterea unei copii a documentului de identitate și a legitimației de serviciu sau a unui document similar ale persoanei solicitante. Acreditările se acordă pe un an calendaristic și se reînnoiesc la cerere.

(3) Acreditarea presupune comunicarea către instituțiile mass-media/reprezentanții acestora, în timp real, a comunicatelor de presă publicate pe paginile de internet proprii, invitarea jurnaliștilor acreditați la conferințe, declarații de presă și alte activități cu caracter de eveniment public.

Art. 10 – Serviciile de comunicare/purtătorul de cuvânt informează complet și fără discriminare reprezentanții mass-media care au solicitat o anumită informație de interes public. Furnizarea informațiilor de interes public către reprezentanții mass-media nu poate fi condiționată de acreditarea acestora.

Art. 11 – Reprezentanții mass-media se legitimează, la solicitarea Serviciului de comunicare/purtătorului de cuvânt, cu legitimația de serviciu sau cu un document similar și actul de identitate.

Secțiunea 3 – Recomandări pentru Serviciile de comunicare/purtătorul de cuvânt în vederea asigurării unei comunicări eficiente

Art. 12 - (1) Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești publică din oficiu informațiile generale, actualizate, pe paginile de internet oficiale ale acestor instituții.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești comunică din oficiu și la cererea reprezentanților mass-media informații de interes public, care privesc sau rezultă din activitatea acestora, prin serviciul de comunicare/purtătorul de cuvânt, în condițiile Legii nr. 514-XIII din 06.07.1995, cu privire la organizarea judecătorească.

Art. 13 - (1) În cazul unor materiale, mass-media care valorifică informații eronate în legătură cu procedurile judiciare, cu activitatea magistraților implicați în desfășurarea acestora sau cu activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești, purtătorul de cuvânt informează conducerea instituției și asigură, de îndată, informarea corectă a opiniei publice, prezentând situația reală și/sau exprimând poziția instituției față de problemele semnalate.

(2) În acest scop, purtătorul de cuvânt va depune diligențe pentru exercitarea dreptului la replică sau rectificare și va solicita instituției care a difuzat materialul de presă, acordarea unui spațiu pentru exprimarea dreptului la replică sau rectificarea datelor și informațiilor.

(3) Solicitarea împreună cu replica sau rectificarea se publică pe pagina de internet a instituției lezate și pe pagina de internet www.csm.md.

Secțiunea 4 – Relația dintre structurile de comunicare din cadrul instituțiilor sistemului judecătoresc

Art. 14 - (1) Serviciul de comunicare și purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii și al instanțelor judecătorești colaborează și se consultă ori de câte ori este necesar.

(2) În cazul instanțelor judecătorești, dacă solicitarea de informații de interes public formulată de către reprezentanții mass-media se referă și la aspectele activității altei instanțe, purtătorul de cuvânt se poate consulta cu președintele și/sau purtătorul de cuvânt al acestora.

(3) În situații excepționale, serviciile de comunicare din cadrul instanțelor judecătorești pot să sesizeze Consiliul Superior al Magistraturii și să solicite suportul acestuia în vederea gestionării și redresării situațiilor de criză.

Art. 15 – Informațiile de interes public privind activitatea personalului auxiliar de specialitate și personalului conex din cadrul instanțelor judecătorești sunt puse la dispoziție de către structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al instanței din care acestea face parte, iar informațiile privind activitatea personalului, sunt solicitate serviciului de comunicare/purtătorului de cuvânt de la nivelul Curților de Apel și Curții Supreme de Justiție.

Art. 16 – În cazul identificării în mass-media la nivel local sau național a unor situații cu potențial de incidență a Codului audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260 din 27.07.2006, referitor la persoana magistraților sau activitatea instanței reprezentate, serviciul de comunicare/purtătorul de cuvânt va informa conducerea instanței și structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii.

Secțiunea 5 – Atribuții specifice structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt al CSM

Art. 17 – Serviciul de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii are următoarele atribuții:

a) comunică reprezentanților mass-media informații de interes public referitor la aspecte ce țin de organizarea, administrarea și activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, despre evenimentele publice sau profesionale organizate sau coordonate de această instituție;

b) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media asupra subiectelor de importanță națională și asupra celor care vizează sistemul judiciar în ansamblul său;

c) comunică reprezentanților mass-media, la cerere sau din oficiu, informațiile cu caracter public privind cariera și traseul profesional al magistraților;

d) cere instanțelor judecătorești, ori de câte ori este necesar, date și informații punctuale pentru documentarea răspunsurilor la unele solicitări complexe ale presei;

e) valorifică mediatic hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii privind apărarea independenței justiției, a independenței, imparțialității, reputației profesionale și imaginii magistraților;

f) informează, în condițiile stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. [668/26 din 15.09.2015](#), reprezentanții mass-media, acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, despre hotărârile luate de Plenul Consiliului prin care a fost înputernicită Inspecția judiciară din subordinea Consiliului Superior al Magistraturii, să

întocmească un raport față de magistrații aflați în activitate, precum și cu privire la hotărârile prin care au fost aplicate sancțiuni disciplinare;

g) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media despre aspecte ce țin de activitatea Inspecției judiciare, în limitele de publicitate ale acesteia;

h) redactează buletinul informativ (scurt comunicat, raport, anunț sau notă oficială care conține informații de actualitate și de interes public) lunar al Consiliului Superior al Magistraturii și asigură publicarea și distribuirea sa în format electronic instanțelor judecătorești și reprezentanților mass-media acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii.

i) în cazul identificării în mass-media a unor situații aflate sub incidența Codului audiovizualului al Republicii Moldova nr. 260 din 27.07.2006, referitor la instituțiile sistemului judiciar și/sau a magistraților din cadrul acestora, propune Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii exercitarea dreptului la replică sau la rectificare, după caz și/sau sesizarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului, în conformitate cu reglementările menționate și în funcție de natura situației constatate.

Capitolul II. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL PENAL, ÎN PROCEDURILE DESFĂȘURATE ÎN FAȚA JUDECĂTORULUI, ÎN FAZA PRELIMINARĂ ȘI JUDECATĂ.

Secțiunea 1. Reguli generale

Art. 18 – Instanțele de judecată, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure, în conformitate cu dispozițiile legale, informarea corectă și promptă a reprezentanților mass-media cu privire la activitatea desfășurată.

Art. 19 – Comunicarea instanțelor judecătorești cu mass-media se desfășoară cu respectarea limitelor stabilite prin actele normative care reglementează activitatea acestora², precum și prin alte acte normative care conțin dispoziții privind activitatea desfășurată de instituțiile menționate³.

Art. 20 – Accesul reprezentanților mass-media la informațiile care rezultă din activitatea instanțelor judecătorești, trebuie exercitat astfel încât să nu aducă atingere valorilor ocrotite de lege. De aceea, sunt necesare măsuri din partea autorităților judiciare pentru a asigura un raport de proporționalitate între limitarea accesului la informațiile publice și protecția valorilor sociale ocrotite. Autoritățile judiciare vor indica motivele pentru care o informație având acest caracter este exceptată de la comunicare.

Secțiunea 2 – Reguli aplicabile în cadrul ședinței de judecată în fața judecătorului raportor

Art. 21 – Comunicarea cu mass-media în timpul procedurilor de examinare a dosarelor, se realizează cu respectarea specificului fazei procesului penal, care se desfășoară, în majoritatea cazurilor, fără difuzarea caracteristică a judecății.

Art. 22 – Dosarele aflate pe rolul instanțelor, în procedurile de examinare de către judecătorul raportor, nu pot fi studiate de către reprezentanții mass-media, cărora nu le pot fi

² Legea nr. 514-XIII din 06.07.1995, privind organizarea judecătorească.

³ Codul de procedură penală al RM, Codul de procedură civilă al RM.

eliberate nici copii ale actelor din aceste dosare. La cerere sau din oficiu, pot fi comunicate informații, respectiv pot fi emise comunicate referitor la soluțiile adoptate cu privire la măsurile preventive, măsurile de asigurare, aplicarea provizorie a măsurilor de asigurare și/sau contestația cu privire la durata urmăririi penale.

Art. 23 – Nu sunt publice informațiile pe cauzele în care sunt implicați minorii, în care se conțin informații ce constituie secret de stat, taină comercială sau informații a cărei divulgare este interzisă prin lege, adopție, precum și infracțiunile cu caracter sexual.

Art. 24 – (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate extrase sau copii ale încheierilor prin care au fost soluționate cererile, propunerile și demersurile privind acordarea perchezițiilor și a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii, emiterea unui mandat de aducere silită și/sau aplicarea provizorie a măsurilor de asigurare.

(2) În cazul încheierilor prin care judecătorul s-a pronunțat asupra măsurilor preventive, măsurilor asigurătorii și contestației privind durata urmăririi penale, se pot elibera, la cerere extrase din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal, fragmentele referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează mersul anchetei și referirile la activitățile de cercetare care vor fi efectuate în continuare, numele martorilor și ale părții vătămate. Cererea se aprobă de către președintele instanței.

(3) Dacă există o solicitare din partea reprezentanților mass-media, de comunicare a soluțiilor pronunțate cu privire la măsurile preventive, măsurile asigurătorii și contestația privind durata urmăririi penale, poate fi transmis la adresele de e-mail indicate, după eliminarea datelor cu caracter personal.

Art. 25 – Evidențele privind încuviințarea perchezițiilor și a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Secțiunea 3 – Reguli aplicabile în faza de judecată a procesului penal

§ 3.1. – Natura publică a ședințelor de judecată, așa cum a fost prevăzută în convenții și în Constituție

Art. 26 - (1) Natura publică a ședințelor de judecată este un principiu juridic fundamental, fiind prevăzut de art. 117 din Constituția Republicii Moldova. Principiul conform căruia înfăptuirea justiției trebuie să fie realizată în mod public este stipulat și de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenție).

(2) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, art. 8 din Convenție garantând acest drept. Acest drept trebuie coroborat cu libertatea de exprimare, inclusiv dreptul fiecărei persoane de a primi și de a transmite informații⁴.

(3) Principiile menționate la alin. (1) și (2) au o pondere egală. Este dreptul instanței care soluționează cauza să pună în balanță importanța liberului acces a publicului în sala de judecată

⁴ Libertatea de exprimare este reglementată de art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

și a protecției celorlalte drepturi menționate în Convenție, dat fiind că natura publică a ședințelor de judecată tinde să încalce, inevitabil, într-o anumită măsură, obligația de a respecta viața privată și de familie.

Art. 27 – Principiul de bază este ca ședințele să fie accesibile tuturor, inclusiv presei, însă instanța va aprecia, acolo unde este cazul, dacă accesul publicului în sala de judecată trebuie restricționat sau interzis. Președintele completului poate să instituie interdicții sau să impună restricții⁵ care țin de specificul cauzei deduse judecării⁶. În cazul în care președintele decide să interzică accesul publicului și al reprezentanților mass-media în sala de judecată pe durata desfășurării ședinței, motivele luării acestei decizii se comunică întotdeauna în mod public.

Art. 28 – În cazul în care persoanele prezente depășesc capacitatea sălii de judecată, președintele completului poate decide, de asemenea, restricționarea accesului. Se va avea în vedere ca, indiferent de criteriul care se va aplica pentru a se stabili care dintre persoanele neparticipante la proces vor asista la ședința de judecată, în sală să rămână și reprezentanți ai mass-media.

§ 3.2. – Reguli generale privind prezența mass-mediei în instanță și accesul în timpul ședințelor de judecată

Art. 29 - (1) Ședințele de judecată publice sunt întotdeauna accesibile jurnaliștilor fără mijloacele de înregistrare tehnică.

(2) Ședințele de judecată sunt nepublice atunci când legea instituie această interdicție sau când președintele completului a declarat ședința de judecată închisă, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Art. 30 - (1) Filmarea, fotografierea și înregistrarea audio în sălile de judecată se vor efectua numai cu acordul președintelui completului de judecată. Fotoreporterii și echipele de radio și televiziune trebuie să solicite în prealabil (recomandabil cu 24 ore înainte de ședință), prin intermediul serviciului de relații publice din cadrul instanței, permisiunea privind accesul în sala de ședință, cu indicarea cauzelor în care solicită efectuarea de înregistrări⁷.

⁵ Potrivit art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”. În principiu, este vorba despre aceleași fundamente pentru care poate fi restricționată libertatea de exprimare, în conformitate cu prevederile art. 10 din Convenție, textul operând însă cu noțiunile de autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar. Factorii ce pot juca un rol în decizia de a restricționa sau interzice accesul în sala de judecată sunt: dreptul părților din proces la respectarea vieții private și de familie; păstrarea ordinii publice în instanță; securitatea națională; natura cauzei judecate (litigiu penal, civil sau administrativ); dreptul la un proces echitabil; prezumția de nevinovăție; influențarea părților prin prezența mass-mediei, în mod special a presei audiovizuale; interesul funcționării normale a justiției; autoritatea, independența și imparțialitatea judecătorului.

⁶ Factorii ce pot juca un rol în decizia de a restricționa sau interzice accesul în sala de judecată sunt: dreptul părților din proces la respectarea vieții private și de familie; păstrarea ordinii publice în instanță; securitatea națională; natura cauzei judecate (litigiu penal, civil sau administrativ); dreptul la un proces echitabil; prezumția de nevinovăție; influențarea părților prin prezența mass-mediei, în mod special a presei audiovizuale; interesul funcționării normale a justiției; autoritatea, independența și imparțialitatea judecătorului.

⁷ Potrivit art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”. În principiu, este vorba despre aceleași

(2) În cazul în care li se permite accesul în sala de judecată, în timpul ședinței, reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări video și audio, cu încuviințarea președintelui completului, a unuia sau mai multora dintre următoarele momente: intrarea în sală a membrilor completului, deschiderea ședinței de către președintele completului, citirea capetelor de acuzare, concluziile finale ale procurorului în cauzele penale, pledoriile avocaților și pronunțarea hotărârii. Președintele completului de judecată apreciază în ce măsură reprezentanții mass-media pot face înregistrări ale altor părți din ședință. Referitor la situațiile menționate anterior, președintele completului întreabă membrii completului, grefierul, avocații, experții și interpreții dacă au obiecții cu privire la înregistrarea momentelor încuviințate. Momentele în legătură cu care una dintre persoanele menționate în acest alineat a formulat obiecții nu pot fi înregistrate.

(3) Nu este permisă transmiterea în direct a ședințelor de judecată.

(4) Este interzisă difuzarea înregistrărilor sau imaginilor captate fără acordul președintelui completului de judecată, în cazul încălcării acestei interdicții, va fi sesizat Consiliul Coordonator al Audiovizualului.

(5) Înregistrările video și audio, precum și fotografiile vor fi realizate dintr-o poziție fixă. Instanța poate impune condiția ca acestea să fie aranjate special în sală, astfel încât să fie asigurat cadrul solemn. Pentru desfășurarea normală a procedurilor, completul de judecată poate decide să fie admis doar un număr limitat de echipe de filmare, în ordinea solicitărilor.

(6) În situația în care nu este permis reprezentanților mass-media accesul în sala de judecată, fotoreporterilor li se oferă posibilitatea de a face fotografii, iar echipelor de televiziune li se permite filmarea de cadre la începerea ședinței de judecată.

(7) Reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări în afara sălii de judecată, în locurile din cadrul instanței anume stabilite de către serviciul relații publice și relații cu presa, cu consultarea președintelui instanței.

§ 3.3. – Reguli specifice privind difuzarea imaginilor cu părțile, martorii și alți participanți, în cadrul ședințelor de judecată

Art. 31 - (1) La înregistrările audio și video părțile, martorii și ceilalți participanți la proces pot apărea numai cu încuviințarea completului de judecată și dacă nu au exprimat obiecții în acest sens. În cauzele penale, completul de judecată nu va aproba ca persoanele inculpate să fie filmate, cu excepția situației în care inculpatul nu are obiecții⁸. De asemenea, în cauzele penale, persoanele vătămate nu pot fi filmate fără acordul acestora, ele fiind, prin definiție, participanții vulnerabili la procedurile judiciare⁹.

(2) Pe lângă protecția prevăzută la alin. (1), în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură penală, pe durata judecării, completul de judecată poate interzice expres publicarea și difuzarea, prin mijloace scrise sau audiovizuale, de texte, desene, fotografii sau imagini de natură

fundamente pentru care poate fi restricționată libertatea de exprimare, în conformitate cu prevederile art. 10 din Convenție, textul operând însă cu noțiunile de „autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar”.

⁸ Principiul de bază în dreptul penal este că o persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă (prezumția de nevinovăție). Dacă înregistrările din timpul ședinței de judecată din care poate rezulta identitatea acuzatului circulă liber înainte ca o condamnare să fie pronunțată, acest fapt ar anticipa asupra hotărârii care se va pronunța. Există riscul ca, în situația în care instanța a dispus o soluție de achitare, persoana implicată să fi fost deja condamnată de către opinia publică, în baza imaginilor transmise de mass-media. Prin urmare, și în această fază se aplică dreptul la un proces echitabil.

⁹ În general, acestea oferă cu ocazia audierii detalii de natură strict personală. De aceea, în vederea protejării vieții private și de familie a victimelor infracțiunilor, nu pot fi realizate înregistrări în care acestea apar împotriva voinței lor.

a dezvălui identitatea persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente sau a martorilor.

(3) Măsura prevăzută la alin. (2) este adusă la cunoștința publicului și reprezentanților mass-media, prin intermediul Serviciului de relații cu publicul, care va întreprinde demersurile necesare în vederea publicării pe site-ul instanței a unui comunicat în acest sens. Comunicatul va cuprinde numărul dosarului, termenul pentru care s-a dispus măsura și acțiunile interzise.

(4) În cazul în care măsura prevăzută la alin. (2) este dispusă în timpul ședinței de judecată, reprezentanții mass-media prezenți în sală sunt obligați să o respecte și să nu transmită altor jurnaliști materialele interzise a fi difuzate.

Art. 32 – Echipele de filmare care au primit aprobare pot înregistra cadre largi cu publicul din sala de judecată sau din alte părți ale sediului instanței, fără a fixa cu obiectivul camerei de filmat o anumită persoană din public¹⁰. Persoanele care asistă la ședința de judecată pot apărea în înregistrările video și audio numai dacă și-au exprimat anterior acordul.

§ 3.4. – Reguli privind solicitările scrise ale mass-media referitor la informațiile de interes public ce rezultă din activitatea de judecată în procesul penal

Art. 33 – Judecata cauzei, de regulă, are loc în condiții de publicitate, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Art. 34 – Furnizarea de informații de interes public privind activitatea judecătorească poate fi restrânsă în interesul moralității, ai ordinii publice ori al securității naționale sau când o impun interesele minorilor ori protecția vieții private a părților în proces sau a altor persoane. Dreptul la liberul acces la informații de interes public poate fi restrâns și atunci când, în împrejurări speciale, instanța apreciază că publicitatea ar fi de natură să aducă atingere înfăptuirii justiției.

Art. 35 – La cererea reprezentanților mass-media, pot fi comunicate informații privind stabilirea primului termen de judecată, precum și a termenelor ulterioare, stadiul în care se află judecata (cercetare judecătorească, dezbateri, repunere pe rol, pronunțare etc.), măsurile dispuse de instanță la termenele de judecată (efectuarea unei expertize, audierea părților și a martorilor), soluțiile pronunțate.

Art. 36 - (1) Acces la dosarele parvenite în instanța de judecată au doar participanții la proces și avocații în bază de mandat.¹¹ Celelalte persoane nu pot obține acces la materialele dosarului doar cu acordul scris al președintelui sau vicepreședintelui instanței de judecată.

(2) Refuzul consultării dosarului poate fi justificat de excepțiile menționate în Cod și va fi întotdeauna motivat.

(3) Dosarele de judecată nu pot fi consultate de către reprezentanții mass-media, cărora nu le pot fi eliberate nici copii ale actelor și hotărârilor pronunțate în cauzele respective.

Art. 37 – Claritatea instanței privitor la activitatea de judecată pot fi consultate, cu respectarea ordinii de solicitare și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Informarea precisă a instanței, care presupune confidențialitate, nu poate fi consultată de către reprezentanții mass-media.

¹⁰ Publicul trebuie să poată participa la ședința de judecată fără a avea preocuparea că va fi filmat. Dacă persoane din public doresc să discute cu presa, o pot face în afara clădirii instanței.

¹¹ Instrucțiunea referitor la activitatea de evidență și documentare procesuală în judecătoria și curțile de apel, aprobată prin hotărârea nr. 142/4 din 04.02.2014.

Secțiunea 4. Reguli valabile în faza de executare

Art. 38 – Pentru a nu prejudicia reintegrarea în societate a persoanelor condamnate, după executarea hotărârii nu vor fi furnizate informații în legătură cu infracțiunea comisă anterior, cu excepția cazului în care persoanele condamnate au consimțit în mod expres la divulgarea identității lor ori acestea sau faptele lor sunt din nou de interes public.

Capitolul III. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL CIVIL *LATO SENSU*

Art. 39 – În cadrul procesului civil, întrucât litigiul privește doar raporturile dintre părți, caracterul public al informațiilor care rezultă din activitatea de judecată este mai puțin pronunțat, de aceea, dreptul la respectarea vieții private și de familie poate determina limitări importante ale accesului reprezentanților mass-media la aceste informații.

Art. 40 – Solicitățile privind comunicarea de informații și accesul în ședințele de judecată se soluționează cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor Capitolului II, Secțiunea 1 și respectiv Secțiunea 3 din prezentul Ghid, ținând cont de specificul procesului civil. În situația dosarelor soluționate irevocabil, respectiv definitiv, în cazul cererilor de consultare a dosarului și eliberare de copii din acesta se aprobă de către președintele instanței.

Capitolul IV. DISPOZIȚII FINALE

Art. 41 - Recomandările din prezentul Ghid se valorifică în:

- fișele postului aferente personalului din cadrul serviciului de comunicare și a purtătorului de cuvânt, prin individualizarea atribuțiilor specifice în domeniul informării publice și relațiilor cu presa;
- planul de activitate și procedurile de lucru interne ale structurilor de comunicare din cadrul CSM și a instanțelor judecătorești.

Art. 42 – Prezentul Ghid intră în vigoare în termen de 15 zile de la data aprobării sale prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

Art. 43 – Prezentul Ghid se publică pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii și se comunică instanțelor de judecată și instituțiilor de presă din Republica Moldova.

